

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ МІЦНИХ ЗНАТЬ У ДИЗАЙН-ОСВІТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

У статті розглядається значення міцних знань з фундаментальних предметів у системі підготовки майбутніх дизайнерів. На думку автора, дизайнерська освіта базується на таких фундаментальних дисциплінах як композиція, рисунок, живопис та історія мистецтв, що виробляють культуру просторового мислення майбутнього фахівця. Автором зазначається, що досягнення міцної професійної підготовки студентів дизайнерів результативно при актуалізації процесу навчання за всіма видами робіт аудиторної та позааудиторної (самостійної).

Ключові слова: дизайн-освіта, міцні знання, професійні компетентності, творча діяльність, професійна підготовка.

The article considers the importance of thorough knowledge on the fundamental subjects in the system of future designers training. According to the author, education of future designers is based on such fundamental disciplines as composition, drawing, painting and history of arts, which develop the culture of spatial thinking of future specialists. It is noted that the achievement of high-level of professional training of future designers is effective in updating the learning process in all types of classroom and out-of-class (individual) work. Modern approaches to design education of higher educational institutions should be aimed at the accumulation of professional knowledge on special disciplines and at the mastering artistic skills. It is important for future specialists to have thorough knowledge from the cycle of basic disciplines. The effective mastering of knowledge is possible within the complex of didactic conditions. Vocational schools should significantly improve young professionals training for their successful activity in the field of design.

Key words: design-education, strong knowledge, professional competence, creative activity, professional training.

Вступна частина. У контексті освітніх реформ, що відбуваються на сучасному етапі розвитку Українського суспільства, проблема міцності знань набуває особливої актуальності. Відповідно до зміни соціального замовлення у системі освіти змінюється її мета, яка в даний час визначається як безперервний розвиток особистості, здатної до постійного пошуку нестандартних способів здійснення будь-якої діяльності. Саме міцні знання, є, глибокими внутрішніми ресурсами, якими б можна користатися кожного разу, коли виникає така необхідність. Отримані знання мають бути не нагромадженням понять, законів, фактів, а виступати відображенням дійсності в мисленні особистості як продукт її діяльності.

Сьогодні знання набувають відносного характеру, а процес оволодіння ними залучає студентську молодь до критичного аналізу, відбору та конструювання особистісно-значущого змісту і способів навчання. Завдання педагога полягає у переході від звичайного пояснення до педагогічної взаємодії зі студентами, від простого накопичення знань до розвитку особистості, здатної до оригінальних рішень. Тому перед вищими навчальними закладами постає завдання не тільки підготувати фахівців широкого профілю з величезним багажем знань, а й формування особистостей, здатних до творчого використання їх у різноманітних ситуаціях, особливого значення це набуває у системі професійної підготовки дизайнерів.

Питання формування професійної компетентності майбутніх фахівців є надзвичайно актуальним, оскільки визначається зростаючою потребою суспільства у висококваліфікованих творчих фахівцях – дизайнерів, здатних до використання на практиці своїх знань та умінь. Це вимагає від вищого навчального закладу підготовки конкурентноспроможного молодого фахівця.

Отже, сучасні фахівці мають оволодіти міцними професійними знаннями, вміннями і навичками, високим рівнем професійної компетентності та здатності застосовувати теоретичні надбання на практиці. Що зумовлює необхідність вивчення дидактичної спадщини з метою систематизації, узагальнення і використання його в конструюванні змісту і методики викладання дизайн-освіти.

Мета статті: розкрити роль та значення міцних знань фундаментальних предметів у системі підготовки майбутніх дизайнерів у відповідності з сучасним розвитком суспільства.

Аналіз останніх публікацій. Проблеми дизайн-освіти розглядалися неодноразово в різних дослідженнях. Так, історичний аспект досліджень по становленню художньої та дизайн-освіти (Є. Антонович, Е. Белютін, Н. Молева, Т. Пострелова, Н. Ростовцев, Т. Паньок, Р. Шлагало та ін.); теорія і методика професійної художньої освіти та становлення фахівця (Г. Біда, Н. Волков, Б. Гагарін, В. Зінченко, Л. Івахнова, С. Ігнат'єв, В. Корінців, В. Кузин, С. Ломов, Л. Медведєв, А. Унковський, Е. Шорохов, А. Яшухін і ін.); культурологічний аспект (Терешкун А. В.) та ін.

Аналіз публікацій сучасних дослідників дає підставу стверджувати, що до теперішнього часу немає праць, узагальнюючих роль та значення міцних знань фундаментальних предметів у системі підготовки дизайнерів.

Виклад основного матеріалу. У процесі навчання студент має оволодіти такими професійно-орієнтованими якостями, як: сукупністю фундаментальних знань, практичних умінь і навичок; оволодіти способами застосування системи предметних знань; здатністю самостійно набувати нові знання і уміння; здатністю до аналізу і синтезу у творчій діяльності; вмінні незалежно і критично мислити.

Враховуючи раніше проведене дослідження [1, 2, 3], досягнення міцних знань можливе через забезпечення певних вимог, а саме: усвідомленості знань молоддю (розуміння ними мети, завдань, значення свого учіння); організацію самостійної діяльності (уміння керувати власною навчальною діяльністю; уміння застосовувати знання в різних ситуаціях); мати установку на запам'ятовування; організацію різноманітного повторення; систематичний контроль за результатами навчання; індивідуалізація навчання.

Оскільки педагог є носієм професійної системи цінностей, тому перед ним постає завдання розвивати індивідуальність студента, зміцнювати його впевненість у своїх силах, виховувати інтерес і прагнення до самостійного пошуку оригінальних образних рішень творчих завдань.

Принципи дизайн-освіти є і загальними для організації навчального процесу і специфічними одночасно. Дизайн як проектна діяльність і мистецтво, є поліхудожньою системою на основі синтезу проектування і конструювання, інтеграції різних видів мистецтв – це дозволяє студентам долучитися до різних видів художньої творчості. Заняття дизайном, як самостійна творча діяльність, навчають не тільки створювати нове, незвичайне, але і розвивають образне мислення і фантазію, здійснюють гармонійний розвиток, стимулюють творчий пошук.

Дизайнерська освіта відбувається на основі вивчення базових художніх дисциплін таких як композиція, рисунок, живопис та історія мистецтв і надає уявлення про зв'язок дизайну з іншими дисциплінами такими, як соціологія, антропологія, екологія та навіть юриспруденція, адже у прогресивних країнах це норма при підготовці спеціалістів. Ця норма визначає якість підготовки дизайнера. Предмети загальнохудожньої підготовки виробляють культуру візуального сприйняття, просторового мислення майбутнього фахівця, виконують не тільки спеціальну, але й творчу роль у здійсненні професійної діяльності.

Отже, теоретична та практична підготовка студентів має бути побудована як єдина педагогічна система, що спрямована на розвиток професійних компетентностей і

забезпечення, відповідно до світових стандартів, конкурентоспроможності молодих фахівців різного профілю на ринку праці.

Сучасні підходи дизайн-освіти студентів вищих навчальних закладів спрямовуються на накопичення професійних знань із спеціальних дисциплін, на міцне оволодінні творчими навичками та вміннями.

Досягнення міцної професійної підготовки студентів-дизайнерів результативно при актуалізації процесу навчання за всіма видами робіт аудиторної, самостійної, позааудиторної. Орієнтація навчальних завдань на професійну мету в процесі навчання забезпечує творчу самореалізацію студентів.

Однією з важливих, на наш погляд, дисциплін, що розвиває образне мислення готує майбутнього дизайнера до творчої проектної діяльності є композиція, що має фундаментальне значення. Пізнавши основні закони композиції, студенти розвивають творче проектне мислення, одержують ключ до аналізу і глибокого розуміння добутоків різних видів і жанрів мистецтва.

Адже, закони композиції, що складаються в процесі художньої практики, проектної діяльності, є відбиттям і узагальненням об'єктивних закономірностей і взаємозв'язків, явищ реального світу. Ці закономірності і взаємозв'язки виступають у художньо перетвореному вигляді, до того ступінь і характер їх перетворення і узагальнення пов'язані з видом мистецтва, ідеєю й матеріалом твору. Застосування того чи іншого правила або прийому залежить від задуму, жанру, виду мистецтва і, звичайно, від уміння майбутнього дизайнера професійно розпоряджатися образотворчими засобами. Необхідно правильно розташувати елементи твору, щоб найбільш точно передати задум, виділити ключові сюжетні лінії, передати настрій та при цьому дотриматися гармонії.

У процесі набуття міцності знань із курсу композиції необхідно враховувати теоретичну і практичну частину. Теоретичні основи курсу розглядають основні закони, правила, прийоми й засоби композиції в історичному аспекті на лекціях або бесідах, які потім закріплюються у процесі виконання творчих практичних робіт. На практичних заняттях приділяється увага формуванню в студентів здібностей до творчої роботи. Вони навчаються спостерігати навколишній світ, бачити в ньому нетипове, гідне відображення. Саме великий запас вражень, систематичні замальовки, начерки, етюди будуть тим матеріалом, що дозволить майбутньому фахівцю глибоко, і серйозно займатися розробкою сюжетів, мотивів, знайдених у результаті спостережень за довкіллям. Формування в студентів міцної звички робити натурні замальовки, начерки, етюди з можливим прицілом на їхню подальшу розробку в композиційних завданнях – одна з важливих задач виховання естетичного сприйняття.

Дизайнер, у якій би сфері не працював – поліграфія, графічний дизайн, дизайн одягу, навколишнього середовища, інтер'єру, завжди буде мати справу з такими поняттями як: формат, пропорції, форма, тон, об'єм. Тому на заняттях з рисунку студент має не тільки вивчати натуру, а й створювати «образ» природи, вчитися узагальнювати форму, прибираючи зайві дрібниці і деталі, здійснювати пошук оригінальної графічної мови.

Задля проектної діяльності майбутнього дизайнера важливе значення має опанування міцними знаннями з курсу «Академічний рисунок», що допомагає вміло і вільно виражати творчі задуми. Адже, саме рисунок сприяє спілкуванню у професійному дизайнерському середовищі, обміну ідеями. Через рисунок можна передати певні характеристики об'єктів – особливості конструкції, об'єм і форму, пропорції тощо.

Академічний живопис, як одна з найважливіших фундаментальних дисциплін розвиває культуру кольору, що здатна відображати найтонші почуття і настрої, гармонізувати колірно-просторове середовище. Живопис є фундаментальною дисципліною художньої освіти, викладання якої повинно вестися з урахуванням вимог,

що пред'являються сьогодні до професії дизайнера по розробці предметно-просторового середовища з метою гармонізації естетичної взаємодії людини і суспільства. Професійні знання та вміння в живопису – це знання з історії образотворчого мистецтва, що пов'язані зі становленням живопису як предмета; знання теорії і технології живопису; знання закономірностей зображення і технічних прийомів, тощо.

Важливим завданням викладання живопису є формування у майбутнього дизайнера художнього бачення предметного середовища, природи, людини, інтер'єру, предметів побуту, а також вміння використовувати та застосовувати кращі традиції класичної спадщини української й світової культури.

У живопису колір є головним виражальним засобом, що підкреслює все розмаїття найскладніших колористичних композицій. У дизайні колір є вже додатковим засобом, який має прикладне значення для підкреслення головної форми вираження, підсилення її змістовності.

Підготовка фахівців із високою професійно-творчою компетентністю, крім засвоєння необхідних професійних знань і умінь, має передбачати глибоке пізнання народної духовної і матеріальної культури, необхідність зв'язків з усією системою сформованих національних художніх традицій, стилістичних особливостей, побутових звичаїв.

Відомою є практика звернення дизайнерів до вивчення та стилізації у сучасних формах історичних пам'яток. Сучасні тенденції дизайн-освіти спрямовані на засвоєння студентами національної культурної спадщини, що допомагають при створенні художнього образу методом трансформації форми, орієнтує студента на використання візуальної інформації при оволодінні методами образного проектування.

Ефективність навчального процесу пізнання визначається якістю викладання та самостійною пізнавальною діяльністю студентів. Самостійна робота студентів повинна бути спрямована на міцне закріплення знань і умінь, отриманих на аудиторних заняттях, а також на формування вміння раціонально розподіляти час, самостійно поповнювати знання з обраної спеціальності, розширювати свій світогляд, виробляти власні прийоми рішення творчих завдань, виховувати потребу до самореалізації за допомогою самообразовательної діяльності, самоконтролю і саморозвитку.

У площині досліджуваної проблеми, звернемо увагу, що саме самостійна робота передбачає таку розумову діяльність, яка вимагає не тільки вивчення предмету, а, розвиток мислення. У процесі такої праці найбільш повно виявляються індивідуальні здібності студента, його нахили та інтереси, які сприяють глибині та міцності знань, розвитку вміння аналізувати факти і явища, вчать самостійному мисленню, яке призводить до творчого розвитку і створенню власної думки, поглядів, уявлень, своєї позиції. Поряд з цим самостійна робота впливає на глибину і міцність знань учнів з предмету, на розвиток їх пізнавальних здібностей та позначається на темпі засвоєння матеріалу.

Висновки. Отже, створення міцної бази знань втілюється в тому, щоб використовувати фундаментальні знання з циклу основних художніх, мистецтвознавчих, спеціальних і прикладних дисциплін, отриманих у процесі навчання та обов'язково розвивати індивідуальне творче проектне мислення. Ефективне засвоєння міцних знань у дизайн-освіті можливе в межах сукупності дидактичних умов, а саме: цілі, завдання та зміст дизайн-освіти скоректовані відповідно до особливостей процесу міцного сприйняття студентами навчальної інформації; виконання самостійної індивідуальної форми творчої роботи, що спрямоване на застосування міцних теоретичних знань; використання міжпредметних зв'язків, задля оптимізації навчального процесу.

Професійні навчальні заклади повинні істотно удосконалювати підготовку молодих спеціалістів для їх успішної діяльності у сфері дизайну, бо це зумовлено його

чималим впливом на комфортні умови життєдіяльності суспільства, задля підвищення рівня якості його життя. Також для успішної дизайн-освіти особливу увагу слід приділяти аналізу тенденцій у розвитку світового дизайну, вивченню інновацій та досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алтухова А. Міцність засвоєння знань як психологічна проблема / А. Алтухова // Педагогіка та психологія : Збірник наукових праць. – Харків: Вид-во ТОВ «Щедра садиба плюс», 2014. – Вип. 45. – С. 188 – 193.
2. Алтухова А. Міцність як якість знань особистості / А. Алтухова // Гуманізація навчально-виховного процесу: збірник наукових праць. – Слов'янськ: ДДПУ, 2013. – Вип. LXII. – Ч. II. – С. 20–26.
3. Алтухова А.В. Самостійна робота учнів у контексті реалізації принципу міцності знань у загальноосвітніх школах України другої половини ХХ століття / А. В. Алтухова // Засоби навчальної та науково-дослідної роботи: Збірник наукових праць. – Харків, 2014. – Вип. 42. – С. 5–12.
4. Бабанский Ю.К. Оптимизация процесса обучения / Ю.К. Бабанский. – М.: Педагогика, 1977. – 251 с.
5. Беда Г.В. Основы изобразительной грамоты. Рисунок, живопись, композиция / Г.В. Беда. – М.: Просвещение, 1981. – 240 с.
6. Ростовцев Н.Н. Рисунок. Живопись. Композиция: Хрестоматия: Учеб. пособие для студентов худож.-граф. фак. пединститут. / Н.Н. Ростовцев – М.: Просвещение, 1989. – 207 с.
7. Шорохов Е.В. Основы композиции: Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. № 2109 «Черчение, рисование и труд» / Е.В. Шорохов. – М.: Просвещение, 1986. – 207 с.
8. Паньок Т.В. Розвиток вищої художньо-педагогічної освіти в Україні у ХХ столітті : монографія / Т.В. Паньок. – Харків : видавництво «Оперативна поліграфія» ФОП Здоровий Я. А., 2016. – 660 с.

*Севіндж Іманова
(Полтава, Україна)*

ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ У МОЛОДІ ЦІННОСТЕЙ ЕТНОДИЗАЙНУ

Постановка проблеми та її актуальність: Вплив засобів масової інформації на формування у молоді цінностей етнодизайну розглядається вченими всього світу вже давно. Не секрет, що пропаганда будь-чого, за допомогою ЗМІ, є надзвичайно ефективною а для молоді, психіка та вподобання якої тільки формуються – тим паче. Ця тема фігурує у багатьох дискусіях, і ця робота присвячена саме впливу засобів масової інформації на трансформацію елементів національної культури.

Аналіз останніх джерел і публікацій: найширше тему впливу ЗМІ на саморозвиток молоді розкрито у працях таких авторів, як Головаха Е.І., Здіорук С.І., Шелестова Л.

Цілі статті: висвітлити та проаналізувати висвітлення інформації яку отримує сучасна молодь з засобів масової інформації про елементи національної культури. Розглянути позитивні та негативні аспекти впливу ЗМІ на формування у молоді цінностей етнодизайну.

Виклад основного матеріалу: Все більше в сучасному суспільстві стверджується думка про те, що людство знаходиться на початку розвитку “третьої” (поряд з усною та писемною) системи культури – культури засобів масової комунікації суспільства. У той же час, з точки зору соціологічної науки, люди, що складають аудиторію масової комунікації, розглядаються як особистості, котрі “включаються” в мережу реальних суспільних відносин завдяки функціонуванню технічних засобів.